

POZOR, ZÁKONNÍCTVO!

Kresťan je ospravedlnený bez skutkov zákona. Toto je centrálnou skutočnosťou Novej zmluvy Ježiša Krista. Napriek tomu sú kresťania takmer neodolateľne priťahovaní zákonom, a snažia sa zdokonaľiť svoj kresťanský život a duchovný stav pomocou zákona - to znamená pomocou príkazov, zákazov a rôznych náboženských predpisov. Má to mnoho veľmi nepríjemných následkov, ktoré sa pripisujú najrôznejším príčinám. Ale najväčšou iróniou je to, že sa na túto chorobu predpisujú ďalšie - ešte prísnejšie - predpisy zákona!

SYMPTÓMY NEMOCI

Podstatou "choroby" zákonníctva je snaha o spasenie, alebo zdokonalenie duchovného života pomocou **oddržiavania nariadení a pravidiel**.

Kresťanský život sa tak stáva **zbierkou povinností**, "musíš" a "nesmieš". Stráca sa radosť zo spasenia a dostavuje sa pocit ztročenosti Bohom a jeho nárokmi. Cirkev a celý náboženský život sa postupne stáva väzením.

Ďalší symptóm je absencia **nadprirodzených** činností Svätého Ducha a z toho vyplývajúci nezdar a strnulosť duchovného života. Ak je zákonníctvom zasiahnutý celý zbor, je to zhromaždenie bez duchovného života. Kristus "stráca moc", je to skôr len akási idea alebo modla bez reálnej moci a vplyvu. Silu nadobúda telesnosť, hriechy, prejavuje sa neschopnosť vyslobodiť sa zo zlozvykov, telesné žiadosti sú je "silnejšie" ako Duch Svätý.

Neutešný stav vedie k nespokojnosti so sebou, k prísnej **sebakritike** a k sebaodmietnutiu. Namiesto radosti zo zmierenia s Bohom začína prevládať pocit nevysporiadaných hriechov. Z toho potom vychádza odcudzenie od Boha a strach blížiti sa k nemu "keď som taký nedokonalý". Kresťanský život začína charakterizovať ťaživá vážnosť a strojená dôstojnosť, ktorá má nahradiť vnútornú istotu spasenia.

Sebakritika vyvoláva **náročnosť**, snahu dôsledne naplniť celý zákon. Toto je pokus nájsť východisko z tohto stavu. Do centra sa dostávajú stále bezvýznamnejšie podrobnosti náboženského života a kresťana začína ovládať **malichernosť**. Veriaci je neschopný povzniesť sa nad jedenie, obliekanie, spôsob reči, typ hudby, formu zhromaždenia, dodržiavanie cirkevných sviatkov ap.

Pretože sa sám necíti slobodný, nadobúda **odpor ku slobode**, neverí, že človek bez príkazov a zákazov by mohol byť úspešnejší v boji proti hriechu - slobodu nepovažuje za nič iné ako za príležitosť k hriechu. Snaží sa vnútiť svoj kresťanský prejav ostatným. Ako náhradu slobody v Duchu používa organizovanie, psychológiu a výčitky. Ak takýto postoj zasiahne celý zbor, prejaví sa to v odmietaní, posmievaní, vyhánaní, prenasledovaní "modliacich sa fanatikov" ap.

Pretože Boh je zákoníkovej skúsenosti vzdialený, do popredia sa dostáva snaha **zapáčiť sa ľuďom** a s tým aj strach z človeka. Táto je silnejšia ako snaha páčiť sa Bohu a obava z Boha. Prirodzeným následkom strachu z človeka je neochota počuť pravdu, a preto je úprimnosť považovaná za prejav neslušnosti alebo až nepriateľstva. Výsledkom je opatrné mlčanie. Strachom a urážlivosťou sú narušené vzťahy medzi členmi cirkevného zboru. Z vynaloženej veľkej námahy na plnenie zákona pochádza porovnávanie sa s inými, kritičnosť, pretváрка a namyslenosť na

svoj lepší život alebo aspoň lepšie zásady. Z toho zas nedôvera, že niekto môže byť aj úprimný a pokušenie k provokácii, aby sa odkrylo jeho vnútro (podozrenie "za tým musí niečo byť"). Jedným z výsledkov zákonníctva je tiež závisť, že sa iným darí v duchovnom živote lepšie ako mne.

V prípade rozporov sa zákonník správa straníckym. Prežíva silnú obavu zo straty priateľov a prejavuje horlivosť v práci podľa "príslušnosti k strane". Pri hodnotení sa používa "dvojaký meter". V cirkvi nepríjemne vládne uvedomovanie národnostných, sociálnych a individuálnych rozdielov .

Autorita Biblie je proklamovaná len formálne. Tradícia a zvyky (čo je forma zákona) určujú čo je správne a čo nesprávne. Preto vládne neistota čo je vlastne pravda. **Teologické myslenie**, je založené na pocitoch a stáva sa iracionálnym. Zákonníci majú zmätok v definícii pojmov (čo je "milosť", "odpustenie", "sloboda"). Biblické pravdy sú obetované v prospech formy, zvyku a tradície.

Keď je vnútorný život takmer zničený, zavládne všeobecná **pretváрка** (snaha udržať aspoň formu a dojem). Únava z pretvářky máva následok odpadnutie od Krista, vypadnutie z milosti a **rozpad** cirkvi.

Toto všetko je znásobené **nákazlivosťou** zákonníctva. V prostredí, kde vládne zákonníctvo, je takmer nemožné žiť zdravý duchovný život

Ak ste zistili, že tieto "symptómy" sú vzaté z listu Galatským, uhadli ste správne. Galaťania boli chytení touto hroznou "chorobou" a toto všetko sa v ich zboroch prejavilo. Mnohé z týchto symptómov môžu byť príznakmi aj iných chorôb (napr. modlářstva), pre nás je však dôležité, že tam, kde ich nachádzame, musíme mať podozrenie aj na zákonníctvo.

SYMPTÓMY ZÁKONNÍCTVA V LISTE GALAŤANOM

Vyššie uvedené príznaky zákonníctva z listu Galatským je možné zaradiť takto:

VZNIK ZÁKONNÍCTVA

- 5:4, 3:3 - snaha dosiahnuť duchovné výsledky pomocou dodržania zákona
- 4:1 - náboženstvo "musíš", "nesmieš", pocit ztročenosti Bohom
- 5:3 - prísnosť, náročnosť, snaha plniť celý zákon
- 4:15 - smútok, strata radosti zo spasenia a zo spoločenstva
- ZÁKONNÍCKY VZŤAH K BOHU**
- 3:11 (Rim 5:1) - strach blížiti sa k Bohu "keď som taký nedokonalý"
- 3:23-26 - odcudzenie od Boha, pochybnosti o jeho láske

ZÁKONNÍKOV DUCHOVNÝ ŽIVOT

- 3:5 - bez viery dochádza k absencii nadprirodzených činností Svätého Ducha
- 5:2 - náboženstvo bez moci, Kristus bez vplyvu
- 5:17 - neustále prehry, telesnosť, hriechy, neschopnosť vyslobodiť sa zo zlozvykov
- 2:18 - nespokojnosť so sebou, sebakritika, sebaodmietnutie
- 6:9 - únava
- 3:22 - náboženstvo ako väzenie, cirkiev ako väzenie bezvýchodiskovosť neutešeného duchovného stavu
- 5:13 - sloboda považovaná len za príležitosť k hriechu
- 4:9 - formalizmus a malichernosť, prísne dodržiavanie sviatkov (nedele) ap.
- 3:1- "učarené" myslenie, odmietanie biblických právd v prospech názorov ľudí, logiky v prospech zvyku a tradície
- 5:10 - zmätok a neistota v poznani, (čo je milosť, čo je odpustenie, čo je

vlastne pravda, kto je spasený)

- 2:4 - odpor ku kresťanskej slobode, nedôverčivosť, snaha vnútiť svoj kresťanský prejav ostatným
- 4:22,23 - nepriame nedbanie, manipulácia a "malé hriechy" ako náhrada za moc viery a Ducha
- 3:10 - nezdar, strnulosť, cirkiev bez života

ZÁKONNÍCTVO A MEDZIĽUDSKÉ VZŤAHY

- 1:10 - snaha zapáčiť sa ľuďom
- 2:11-14 - strach z človeka, pretvářka
- 4:16 - neschopnosť počuť pravdu, úprimnosť príčinou nepriateľstva, výsledok: mlčanie o nepríjemných problémoch
- 4:12 - opatnosť, strach a urážlivosť
- 1:6,8 - odmietnutie biblickej pravdy a autority
- 4:17 - straníctvo, horlenie za "svojich" hodnotenie podľa príslušnosti "dvojaký meter"
- 3:28 - uvedomovanie národnostných, sociálnych a individuálnych rozdielov v cirkvi
- 4:29 - odmietnutie, posmievanie, prenasledovanie až vyhánanie duchovne zmyšľajúcich ľudí
- 5:26 - namyslenosť, provokácie, závisť
- 5:15 - hádky, hryzenie, vzájomné ni
- 6:12 - snaha zachovať aspoň dojem
- 6:12 - vyhýbanie sa prenasledovaniu pre evanjelium
- 5:4 - odpadnutie od Krista, vypadnutie z milosti
- 5:9 - nákazlivosť

LIEKY PROTI ZÁKONNÍCTVU

Keď sme určili "diagnózu" a spôsob šírenia zákonníctva, vyhladáme v liste Galatským liek na túto chorobu.

SPRÁVNE URČENIE AUTORITY

Prvý krok k liečeniu zákonníctva je v pochopení, v čom spočíva oprávnená duchovná autorita. Zákonníctvo núti človeka vyberať si autoritu podľa vonkajšieho vzhľadu (Gal 6:12), podľa formálne dôstojného, navonok zbožného, náročného a horlivého vystupovania (Gal 4:17). Apoštol Pavel, keď dokazuje svoju autoritu, neodvoláva sa na svoj dobrý život, dodržiavanie zákona, ani na svoje úspechy v duchovnej práci, ale na **zjavenie**, ktoré prijal od Pána (Gal 1:11). Ak sa zákonník má dostať zo svojho omylu, musí rozoznať, čo hovorí Božie Slovo a čo hovorí len človek (zvyk, tradícia). Musí poslúchnuť Božie Slovo napriek tomu, čo vidí okolo seba, na čo si zvykol, a čo vyzera navonok nábožnejšie.

SPRÁVNE POCHOPENIE ZÁKONA

Možno najdôležitejšou vecou je vysvetliť účel Božieho zákona. Človek zasiahnutý zákonníctvom správne tvrdí, že zákon bol vydaný Bohom, a že je nemenný. Jeho omyl spočíva v tom, že nechápe, **načo** bol zákon vydaný. Preto je potrebné, aby porozumel, aké je správne určenie zákona: Zákon nebol vydaný na spasenie človeka, ani na zdokonaľovanie kresťana, ale na **rozoznanie hriechu** a **usmrtenie** človeka žijúceho bez Boha (Rim 7: 19,20 Gal 2:19) Zákon nič nezdokonalil (Žid 7:19) a kresťan nie je pod zákonom (Gal 3:13, Rim 7:4). Zákon slúži na poznávanie Božej vôle a na rozoznávanie práce Ducha Svätého, ktorý pracuje v rámci Božieho zákona (Rim 13:9,10).

PRAMEŇ DUCHOVNÉHO ŽIVOTA

Jeden z najbolestnejších problémov zákonníka je absencia pravého

duchovného života, spoločenstva s Bohom, vypočutia modlitieb a istoty Božej prítomnosti. Ak niekedy v minulosti zažil silu práce Ducha Svätého, nijako sa nevie zmieriť s tým, že táto sila pomínula. Ale ani najprísnější náboženské predpisy a pravidlá mu nevedia dať to, čo predtým dostal z milosti. Apoštol odpovedá na tento problém v Gal 2:20: "S Kristom spolu som ukrižovaný a nežijem už ja, ale žije vo mne Kristus. Jedinou cestou k životu s Kristom je smrť s Kristom. Táto smrť je sprostredkovaná zjavením (poznanie) a mocou (skúsenosť) Ducha Svätého. O tomto nestačí vedieť, je nevyhnutné to prijať a prežiť."

CESTA DO BOŽEJ PRÍTOMNOSTI

Stretnúť sa s Bohom je cieľom ľudského života (Mat 5:8) Zákonník sa neustále cíti natoľko "nehodný" prežívania Božej prítomnosti, že sa Bohu celkom odcudzuje. Ak vidí niekoho tešiť sa z Boha, ihneď rozmyšľa o kvalite jeho náboženského života, za čím je skrytý názor, že také niečo si musí človek zaslužiť. Písmo nám však ukazuje, že do Božej prítomnosti sa dostávame zdarma, skrze vieru v obeť Ježiša Krista a nie prostredníctvom svojho dobrého života. Po právnej stránke je to ospravedlnenie z viery, bez skutkov (Gal 3:24), a po stránke duchovnej reality je to kontakt sprostredkovaný Duchom Svätým: ("Abba, Otče" Gal 4:6).

DOBRE SKUTKY BEZ ZÁKONA

Strach zo slobody, z uvoľnenia spod zákona a strach z moci nespútaných telesných žiadostí sa dá prekonať len skrze poznanie moci Božej lásky "na vlastnej koži". Zákonník musí "znovu uveriť", že Boh ospravedľuje **bezbožného** (nie pobožného Rim 4:5), a že viera v toto ospravedlnenie rozlieva Božiu lásku v srdci človeka (Rim 5:5). Musí uveriť, že táto láska je dosť silná, aby priniesla ovocie Ducha (Gal 5:22).

Dobré skutky nadobúdajú skutočný duchovný význam a vplyv až vtedy, keď nie sú konané z povinnosti, alebo kvôli zásluhám (aby som sa páčil Bohu), ale z vďačnosti a viery v Božiu milosť bez nich. Boh koná potom svoje nadprirodzené činy ako odpoveď na vieru (Gal 3:2,5).

LIEK NA PORUŠENÉ MEDZIĽUDSKÉ VZŤAHY

Ak má dôjsť k zlepšeniu vo vzťahoch, zákonníka je nutné najprv vyliečiť zo strachu z ľudí. Toto prebieha v niekoľkých krokoch.

Prvý krok je pohrdnutie svetom (Gal 6:14), kde všetky vonkajšie formy, dôstojnosti a zvyky sú prehodnotené cez dôstojnosť križa Kristovho.

Keď je takto dosiahnutá sloboda od púhej ľudskej autority v propech pravdy (Gal 2:6), je potrebné rázne odseknutie od zákonníkov (Gal 4:30, 5:12). Zákonníci sa horlivo snažia udržať svoju stranu pri živote (Gal 4:17), ale kto sa chce vyslobodiť, nesmie na to brať ohľad.

Takto získaná sloboda nesmie byť zneužitá, ale musí viesť k službe lásky (Gal 5:13, 6:2). Slobodný človek bude milovať aj tých, ktorí sú ztročení zákonom, ale to neznamená, že im otvorene nepovie pravdu (Gal 2:14). Cirkevný zbor si musí dať záležať na uplatňovaní disciplíny (Gal 6:1)

LIEKY SÚ NEBEZPEČNÉ

Niekoľko varovaní pred nesprávnym použitím vyššie uvedených duchovných "liekov" na zákonníctvo:

ZNEUŽITIE UČENIA O VÝBERE AUTORITY

Vlastný výber autority je veľmi nebezpečná činnosť. Ak dôjde k omylu, môže to mať tragické následky.

Treba mať tiež na pamäti, že hoci je pri určovaní autority

najdôležitejším kritériom Biblia (zjavené Božie Slovo), Pán povedal aj "Podľa ovocia ich poznáte", z čoho vyplýva, že je potrebné sledovať aj život, nielen kontrolovať slová, či sú podľa Písma.

ZNEUŽITIE UČENIA O ZÁKONE

Z toho, že zákon nič nezdokonalí v žiadnom prípade nevyplýva menejcennosť Božieho zákona, alebo dokonca jeho zrušenie (Mat 5: 17,18, Rim 3:31). Zákon sa musí používať "zákonite" (správne - 1 Tim 1:8). Je vyjadrením Božieho charakteru a myslenia a veriaci človek ho miluje (Rim 7:22). Žije podľa ducha Božieho zákona (Rim 13:9,10), ale nedosahuje tým ospravednenie pred Bohom (Gal 2:21).

ZNEUŽITIE UČENIA O PRAMENI DUCHOVNÉHO ŽIVOTA

"Ak duchovný život nepochádza z naplnenia náboženských noriem, môžem sa zmieriť s hriechmi, zlovykmi a ľahostajnosťou vo svojom duchovnom živote (ved' Boh ma má aj tak rád a ospravednenie nie je zo skutkov, ale z viery!)."

Na toto treba veľmi jasne odpovedať, že hoci duchovný život nepochádza z plnenia pravidiel a predpisov, neznamená to, že kresťan sa o nič nesnaží a žije úplne bez dobrých zvykov. Jeho život je opísaný ako beh o závod (Gal 5:7, 1 Kor 9:26, Žid 12:1,2) a pravidelná obnova (2 Kor 4:16). Odlišnosť od zákonnického snaženia je len v tom, že svojej snahe neprípisuje spasiteľný význam. Táto námaha (bežecké preteky) je vyjadrením **vd'ačnosti** za Božiu milosť, za Ježiša Krista a spasenie bez skutkov zákona.

ZNEUŽITIE UČENIA O PRÍSTUPE K BOHU

Rovnako je to aj s prístupom k svätému Bohu. Boh síce prijíma hriešnikov, ale zároveň im vstúpuje nenávisť k hriechu. Ak Božiu milosť, ktorá nás ospravedľuje úplne zdarma, využijeme na "prižmurovanie" očí nad hriechom, zamieňame Božiu milosť za výstrednosť (Júda 4). Toto je Bohom odsúdené. Pohľad na človeka, o ktorom je známe, že žije v hriechu, no pritom sa horlivo verejne modlí, spieva alebo káže, pôsobí pohoršenie. Tomuto je potrebné biblickým spôsobom zabrániť.

ZNEUŽITIE UČENIA O PÔVODE DOBRÝCH SKUTKOV

Hoci zmena života je ovocím Ducha, kresťan sa nesmie spoliehať na Ducha Svätého v tých veciach, ktoré sú jasne v jeho moci a kompetencii. Ak sa môže vyhnúť pokušeniu tak, že niekam jednoducho nepôjde, nebude čítať časopis alebo knihu, alebo sa nebude dívať na nebezpečný televízny program alebo film, musí tak urobiť a nečakať na Ducha Svätého, že to urobí za neho.

Tam, kde môže fyzicky poslužiť iným ľuďom, nesmie sa spoliehať jedine na zázračné vypočutie modlitby. Kresťanský život sa skladá nielen z práce a moci Ducha, ale aj z potu a námahy človeka.

ZNEUŽITIE UČENIA O SLOBODE OD ĽUDÍ

Pohrdnutie svetom a odmietnutie ľudskej duchovnej autority môže viesť k nebezpečnej namyslenosti, svojhlavosti a odopreniu poslušnosti cirkevným (a iným) autoritám. Pohrdnutie svetom neznamená nelásku (Boh miluje svet). Odmietnutie neoprávnenej autority neznamená neuznanie dôstojnosti človeka, alebo neslušné správanie. Tento liek je vhodný na použitie len pri problémoch v nasledujúcich oblastiach: spasenie z hriechov, prístup k Bohu a duchovný rast kresťana. Nemožno ho použiť na "slobodu" od občianskych a ľudských povinností každodenného života.

Na záver aspoň niekoľko slov o zdravom kresťanskom raste.

Kresťan si musí pri duchovnom raste zachovať **radosť zo spasenia** (Rim 14:17), preto sa musí brániť pred odsúdením pre nedokonalé plnenie zákona (**Rim 8:1,33-34**), aj keď plniť Božiu vôľu je jeho najvyššou túžbou (Rim 12:1,2).

Vyššie **nároky na život** sú určené pre duchovne dospelých kresťanov ("slovo spravodlivosti" Žid 5:14) preto sa musia zvyšovať pozvoľne. Každého kresťana osobne vedie Svätý Duch (Rim 8:14) a on pripomína Pánove nároky (Ján 14:26) podľa duchovnej vyspelosti každého jednotlivca (Fil 3:15).

Duchovný rast je výsledkom **zapojenia všetkých síl**, ktoré má kresťan k dispozícii: Ducha Svätého, ale aj jeho ducha, duše aj tela (1 Kor 6:20). Spoliehanie na moc Ducha preto nesmie viesť k lenivosti.

Pavel Hanes